

BANDIRMA'DA YUMURTA ÜRETİCİLERİNİN SORUNLARI

ÖNSÖZ

Yumurta; binlerce yıldır bilinen, ucuz, dünyanın her yerinde rahatlıkla üretilebilen, çok çeşitli şekillerde ve kolayca pişirilip tüketilebilen, lezzetli ve besleyici değeri çok yüksek bir besindir. Uygarlığın başlangıcından bu yana; yumurta, yaşam sembolü ve verimlilik olarak değerlendirilir. Hatta bazı filozoflar, yumurtayı; dünyanın ve dört elementin sembolü olarak görür. Dışındaki kabuğunun yerküreyi ve toprağı; beyazının suları; sarısının ateş; sonundaki boşluğun havayı temsil ettiğini düşünürler.

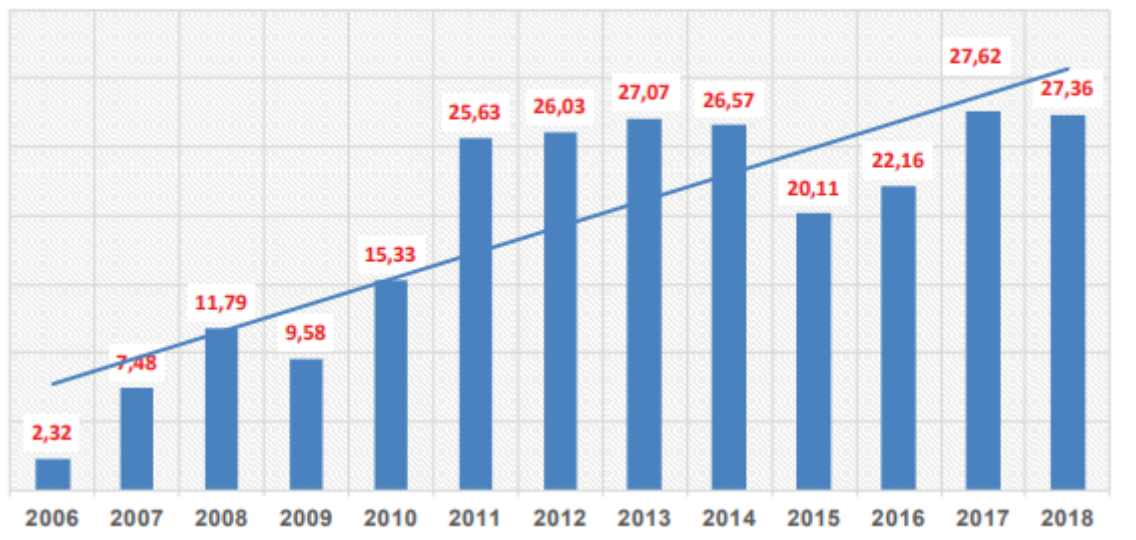
Beslenme insanlığın en temel gereksinimlerinin başında gelmektedir. Dünya nüfusunun hızla artması, gelişen teknolojiye bağlı çevre kirliliği ekonomik güçsüzlük ve eğitim yetersizliği beslenme sorunlarını derinleştirmekte ve güvenli gıda teminini zorlaştırmaktadır. Yumurta, yeryüzünde anne sütünün haricinde insan vücudunun ihtiyacı olan tüm besin öğelerini içinde bulunduran tek besin kaynağıdır.

Yumurta A,D,E ve B Grubu vitaminleri ile diğer vitaminleri önemli ölçüde bünyesinde içerir. Tüm besinler arasında en kaliteli proteine sahip olan yumurtanın içinde, proteini insan vücudunda sentezlenemeyen ve kesinlikle besinler ile dışarıdan alınması gerekli olan "elzem amino asitleri" yeterli ve dengeli miktarlarda bulunuyor. Sindirilebilirliği yüksek olduğu için, tamamına yakını vücut tarafından kullanılıyor ve vücut proteinlerine dönüşebiliyor.

MEVCUT DURUM

TÜİK verilerine göre ülkemizde 2018 yılında 22,3 milyar yumurta üretimi yapılmıştır. Üretilen yumurtaların 5.780.407.352 adedi ihraç edilmiştir. 2018 yılı verilerine göre dünya yumurta ihracatında Türkiye 8.sırada yer almaktadır (Kaynak:<http://www.fao.org/faostat/en/#data/QL>).

Yumurta İhracatının Üretimdeki Payı %

2018 Yılı TÜİK verilerine göre: Tek dönemde 26.160.569 adet Broiler üretimi yapılmış olup, ortalama 5 dönemlik broiler üretimi yapılmaktadır. İlimizde 6.868.436 adet Yumurtacı Tavuk, 72.446 adet Hindi üretimi yapılmaktadır. Kanatlı Broiler yetiştiriciliği sözleşmeli üretim sistemine göre yapılmakta olup, ilimizde entegre üretim tesisleri bulunmaktadır.

Yıllar İtibariyle Kanatlı Üretimi

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Broiler	21.782.959	25.533.677	24.274.239	23.521.323	26.875.790	26.160.569
Yum. Tavuk	5.710.346	6.583.220	6.621.065	7.086.781	7.379.485	6.868.436
Hindi	150.314	155.983	88.695	74.061	124.907	72.446

*Tablodaki bilgiler TÜİK verileridir.

ORGANİZASYON

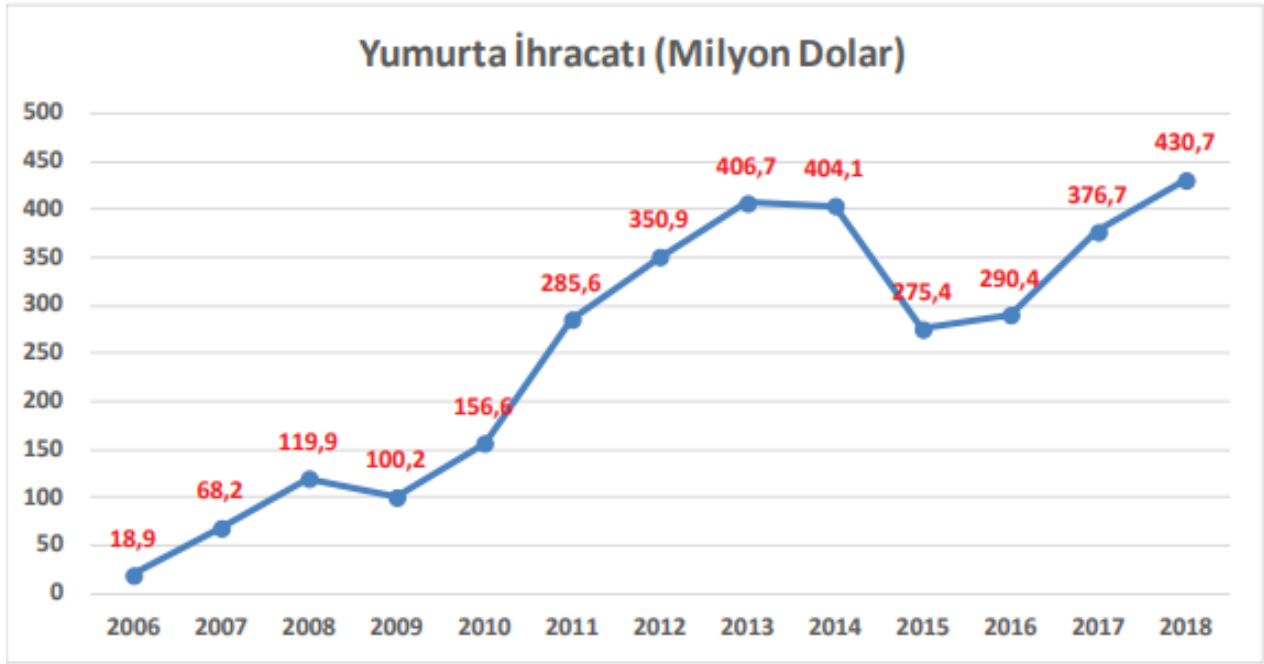
5200 sayılı yasaya bağlı olarak 2006 yılında Borsamızın önderliğinde ülkemizde 3.birlik olan Bandırma Yumurta Üreticileri Birliği kurulmuştur. 2008 yılında 16 birliğin katılımıyla Yumurta Üreticileri Merkez Birliği (YUMBİR) kurulmuştur.

Birlikler yurt içi ve yurt dışı satışlarının artması amacıyla kendi aralarında Anonim Şirketleri kurarak, yetiştirmeden pazarlamaya kadar geniş bir alanda faaliyetlerini sürdürmektedirler. Nitekim yapılan çalışmaların etkileri görülmeye başlamış ve iç piyasada tüketim artışı sağlanırken, ihracatta da ciddi artışlar olmuştur.

Yumurta İhracatının Üretimdeki Payı %

Yıl	Üretim(Milyon Adet)	İhracat(Milyon Adet)	Payı(%)
2006	8.401	195	2,32
2007	10.515	786	7,48
2008	11.258	1.327	11,79
2009	11.920	1.142	9,58
2010	13.980	2.143	15,33
2011	14.000	3.588	25,63
2012	15.677	4.080	26,03
2013	16.707	4.522	27,07
2014	17.500	4.650	26,57
2015	17.500	3.520	20,11
2016	18.500	4.100	22,16
2017	20.264	5.597	27,62
2018	21.123	5.780	27,36

Kaynak:ElB/Yum-Bir

Mevcut üst birliğin gelişerek sektörün sorunlarını bilen, çözüm önerileri getirebilen organize bir üretici topluluğu olma yolunda ilerleyişi, yumurta tavukçuluğundaki en önemli gelişmedir.

MEVCUT SORUNLAR

Tavukçuluktaki gelişmeler yem sanayini de teşvik ederek hızlı bir gelişmeye zorlamış, hatta kümes yapımı ve ekipmanları, kesimhane araç ve gereçleri imalatı, yem hammaddeleri ve yem katkı maddeleri ile aşı ve ilaç yan sanayisindeki gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak sektörün sorunları kısaca şu şekilde özetlenebilir.

1. Ülkemizde tavukçuluk sektörü, hibrit materyal bakımından dışa bağımlıdır.
2. Yumurta fiyatları dengesiz olup sürekli değişim göstermektedir.
3. En çok ihracat yaptığımız ülkelerdeki savaşlar ve zaman zaman sınır kapılarının kapanması ihracatı olumsuz etkilemektedir.
4. Yumurtaların üretim maliyeti yüksek olduğu için dış pazarlardaki rekabet şansı oldukça düşüktür.
5. Yem sektöründe yaşanan hammadde sıkıntıları yem fiyatlarında dalgalanmalara yol açmakta, bu durumda üreticileri olumsuz etkilemektedir.
6. Son yıllarda yumurtayla ilgili yapılan olumsuz spekülasyonlar sektörü olumsuz etkilemekte, beyanlarıyla sektörü geriye götürenlere karşı gerekli tedbirlerin alınmaması yeni spekülatif beyanları beraberinde getirmektedir.
7. Kuş gribi sektör açısından en büyük risktir. Ülkemizde koruyucu aşılama ve hijyen konusundaki eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.
8. Yumurta tüketiminin arttırılmasına yönelik çalışmalar yeterli değildir. Özellikle gelişme çağındaki çocuklar için önemli bir protein kaynağı olan yumurtanın tüketimi özendirilmelidir.
9. Yetiştirici, Birlik, Üniversite birlikteliğinin sürekliliği çok önemli olup, sektörün gelişimi için akademik danışmanların fikirlerine başvurulmalıdır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yumurta satışlarını yurtiçi ve yurtdışı pazarda güçlü kılan en önemli husus, ürünlerin maliyeti ve kalitesidir. Üretim maliyetinden daha aşağıya satılacak olan yumurta işletmeyi zarara uğratabilir ve bir süre sonra kapanmasına neden olacaktır. Yumurta üretimindeki hedef, yüksek kalite düşük maliyet olmalıdır.

En uygun üretim modeli; yüksek verim potansiyeline sahip bir civcivin (hibrit) düşük maliyet ve istenen kalitede karma yemle beslenmesi, ekonomik bir şekilde barındırılması, koruyucu aşılarının yapılarak uygun yetiştirme tekniklerinin kullanılmasıdır.

Ülkemizde yumurta fiyatları yıl boyunca sürekli değişim göstermektedir. Yumurtaya yönelik spekülasyon haberleri, ihracatın azalması, kuş gribi gibi etkenler yumurta fiyatlarını olumsuz olarak etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Böyle zamanlarda yumurtanın bozulmadan depolanması büyük önem arz etmektedir. İşletmelerin soğuk hava depolamaya yatırımlarının artması gerekmektedir.

İşletmelerin en büyük sorunlarından biri de tavuk kafes gübresidir. Tavuk dışkı dışında doğası itibarıyla patojen mikroorganizmalar yoğun olarak bulunmaktadır. Bu önemli bir çevresel problemi de beraberinde getirmektedir.

Ülkemizde yaklaşık 94 milyon tavuk olup, tavuk başı günde yaklaşık 175 gram dışkı elde edilmektedir. Buna göre yılda ülkemizde 6 milyon ton tavuk gübresi oluşmaktadır. Bu dışkının önemli bir kısmı kafes tavuğu gübresi olup yaş haldedir.

Yukarıdaki hesaba göre Balıkesir’de 6 milyon tavuktan yılda yaklaşık 420-430 bin ton gübre elde edilmektedir. Geçmişte bu soruna yönelik olarak gerek sektörde yer alan üretici ve çalışanlar; gerekse büyükşehir ve ilçe belediyelerince bazı girişimlerde bulunulmuşsa da çözüm bulunup tam bir kontrol sağlanamamıştır. Bu sorunun giderilmesi için yurtdışındaki örnek tesisler incelenmeli ve yeni projeler yaratılarak tavuk gübresinin biyo yakıt veya yem olarak değerlendirilmesi için yatırımlar yapılmalıdır.

Tavukçulukta verim kaybına neden olan olaylardan biri de tüy dökümüdür. Fizyolojik bir olay olan tüy dökümüne ticari yumurtacılar uzun ve yoğun bir yumurtlama döneminden sonra girilmektedir. Tüm sürüde tüylerin yenilenmesi, dışarıdan etkilenilmediğinde 5 aya kadar uzayabilen bir dönemde tamamlanır ve yumurta verimi bir hayli azalır, hatta bazı tavuklarda durur.

Yumurta ihraç eden bir bölge olarak konuya gerekli hassasiyetin gösterilerek Bölgemizde yetiştirilen yumurtacı hibritler dikkate alınarak en ekonomik ve etkili zorlamalı tüy döküm programları geliştirilmelidir.

Bölgemizde tavukçuluğun yoğun olması göz önünde bulundurularak geleceğin planlanması gerekmektedir. Bunun için entegre tesislerin artırılması, küçük işletmelerin de bu entegrasyona dahil olması için politikalar geliştirilmelidir.

Yumurta tavukçuluğu alanında üreticiler yetiştirme materyali (hibrit, civciv veya yarka) tercihi reklama dayalı olarak yapılmaktadır. AB ülkelerinde 1929 yılından bu yana RÖT (Rastgele Örneklem Testi) olarak bilinen bir çalışma yapılmaktadır. ABD ve Kanada'da ise konuyla ilgili ayrı istasyonlar bulunmaktadır. RÖT uygulaması, kuluçkalık yumurtadan başlayarak üretim periyodu sonuna kadar tüm verim özelliklerinin belirlenerek ortaya konulduğu bir test çalışmasıdır.

Ülkemizde ise işletmelerin etlik piliç ve yumurtacı hibrit tercihinin yardımcı olacak düzenli çalışmalar bulunmamaktadır. Üniversitelerdeki test çalışmaları sürekli olarak değil, akademik amaçlı yapılmaktadır. Hibrit tercihleri için RÖT uygulamasının düzenli ve sürekli yapılması, bu yöndeki çalışmaların Devlet tarafından desteklenerek teşvik edilmesi gerekmektedir.

Günümüzde yüksek verimli hibrit hayvanlarında genetik ıslahla birlikte verim artışı ve hızlı gelişmeye bağlı olarak hastalıklara karşı hassasiyetleri artmıştır. Ülkemizde hormonların yemde kullanımı 1970'li yılların başında, antibiyotikler ise 2006 yılında yasaklanmıştır. Bakanlık tarafından bu konuyla ilgili denetimler düzenli olarak yapılmaktadır. Ancak üreticilerin de kurallara uygun üretim yapması, hastalıkların tedavisinde izinli ve ruhsatlı ilaçların kullanması, ilaç kullanımlarını reçetelerine göre yapmaları, içeriği belli olmayan yem katkı maddelerini kullanmamaları gerekmektedir.

SONUÇ

Yumurta üreticilerinin sorunlarının ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca çözüm üretilmesi sektörün gelişimi açısından son derece önemlidir. Özellikle tavukçuluğun yaygın olduğu yerlerdeki Ticaret Borsaları zaman zaman sektör yetkililerini bir araya getirmeli, sektörün sorunlarını TOBB tarafından ilgili Bakanlıklara iletmek üzere gerekli yazışmaları yapmalı, seminer ve panellerle üreticilerin bilgilendirilmesini sağlamalıdır.

Bandırma Ticaret Borsası sektörün sorunlarıyla yakından ilgilenmektedir. 2006 yılında bölgemizdeki yumurta üreticileri bir araya getirilerek Birlik kurulma çalışmalarının başlatılması sağlanmıştır. Birlik kuruluşundan sonra 2007 yılında pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi için kurulan şirket, bölgemizdeki yumurtanın ihracat ve iç pazardaki satışlarının artmasına katkı sağlamıştır.

Bölgemizde yaşanan kuş gribinden sonra sektöre destek vermek amacıyla tavuk ve yumurta ağırlıklı iftar yemeği düzenlenmiş, tüketimin artırılması için çeşitli mesajlar verilmiştir. ESDK toplantısına da katılım sağlanmış ve sektörle ilgili alınacak ekonomik tedbirlerle ilgili görüş bildirilmiştir.

Borsamız, üyelerinin ticari faaliyetlerini arttırmak için çeşitli projeleri hayata geçirmektedir. Değişen ticaret koşullarını göz önünde bulundurarak yumurta satışlarının web üzerinden yapılmasını sağlayacak bir portal üzerinde çalışmalarımız devam etmektedir. Üyelerimiz web üzerinden üyelikleriyle satışlarını yapabileceklerdir. Bu proje yumurta fiyatlarında Bölgemizin de söz sahibi olması açısından önemlidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

YUMBİR 2015 Yılı İstatistikleri

TÜİK 2015 Yılı Verileri

Yumurta Üreticileri Sorunları- Prof.Dr. Ramazan Yetişir

Yumurta Tavuklarında Zorlamalı Tüy Dökümü- Emre Koyuncu

Beslenmede Yumurtanın Önemi-Prof.Dr.Mustafa Tayar